

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. VIII. An ignorans legem, aut pœnam à lege impositam incurrat?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

fidei possessoribus communem Idem
num. 75.

Idem num. 76. movet gravissimam
quaestionem de fructibus industrialibus
perceptis ex re aliena bonâ fide consum-
ptis, an sit obligatio eos restituendi,
quantum ad id, in quo est effectus ditior.
Aliqui negant agentes eâ consumptione

acquiri irrevocabile horum fructuum do-
minium. Horum opinionem fatetur ef-
se valde probabilem, probabiliorem verò
attento jure communi obligantem ad re-
stitutionem.

Tandem num. 96. diluit argumen-
ta quinque aliarum opinionum à num. 62.
adductarum.

S. VIII.

An ignorans Legem, aut poenam impositam à Lege
incurrat poenam.

415. **C**ertum est, quod post suffici-
entem Legis promulgationem
lex obliget etiam invincibiliter eam igno-
rantes, nihil enim tunc illi deest quoad
vim obligandi, hæc enim provenit ex
ipsa legis natura, non à notitia subditi,
quæ solum est conditio legem applicans,
ut hic, & nunc in actu secundo obligare
possit lex, excusantur tamen à culpa, &
pœna violationis, non tamē ab aliis effe-
ctibus Legis. Sic Decretum Trid. de
matrimonio non contrahendo sine Paro-
cho, & testibus ubi est promulgatum,
obligat etiam invincibiliter ignorantes;
id contrahentes sine præsentia Parochi
non peccant, nec subijciuntur pœnis,
decretum tamen operatur nullitatem ma-
trimonij; Quod tamen valeret in loco,
ubi Decretum non obligat, valeretque
semper, si illud non obligaret ignoran-
tes. Quare rectè observat Sanch. lib. 9.
de Matr. D. 32. num. 2. esse hæc duo,
P. R. Karch, Diff.

non nomine, sed re diversa: Lex non
obligat ignorantes, lex obligat ignoran-
tes; excusantur tamen à culpa, & pœna,
utj exemplificatum est.

Sermo est de pœnis Ecclesiasticis le-
ge Canonicâ impositis, quas certum est
non incurri, per legis ejusmodi invin-
cibiliter ignoratæ violationem, dum hæc
violatio non est aliâ Lege, nempe divinâ
positivâ aut naturali prohibita; quia ubi
nulla est culpa, ibi etiam nulla est pœna
per R. I. 23. in 6. sine culpa, nisi sub-
sit causa, non est aliquis puniendus.

Exceptio significata verbis nisi sub-
sit causa, indicat aliquando etiam Inno-
centes puniri: verum tunc non est pro-
priè pœna, sed pœnalitas, sic sine cul-
pa illegitimi arcantur ab ordinibus, ac
beneficijs; ab alio corruptam ignarus
ducens evadit bigamus per matrimonij
consummationem, Can. precipimus
Rr 10.

10. *dist. 34.* Ministri iustitiæ per sententiam mortis aut mutilationis, fiunt irregulares; amittit ipso jure beneficium ad id per simoniam ipso ignorante ab alio commissam promotus, *c. nobis 27. de Simon.*

416. Difficultas ergo est, dum actus, cui lex positiva humana imponit pœnam, est vetitus anteriore lege divinâ, aut naturali, & commissus cum scientia legis divinæ, aut naturalis sine scientia legis pœnam imponentis, aut si est commissus cum notitia legis ignoratâ pœna, an nihilominus transgressor legis divinæ, vel naturalis, aut etiam legis punientis, incurrat pœnam. Discutit hanc difficultatem eruditè, ac fusè more solito Th. Sanch. cit. à *num. 7.* post præmissa tria fundamenta.

Dico 1. Violans legem divinam aut naturalem cum ignorantia Legis Ecclesiasticæ pœnam infligentis e. g. Excommunicationem, aliâve censuram, aut irregularitatem ex delicto, aut quamvis aliam pœnam strictè talem, qualis est omnis vindicativa culpæ, non incurrit, ita Sanch. *num. 9. Pal. p. 1. tract. 2. D. 1. p. 17. num. 2.* Contra plures teste Sanch. probabiliter sustinentes incurri pœnam etiam Excommunicationis, consequenter à fortiori, reliquas censuras, ac pœnas utpote minùs graves Excommunicatione. Probatum quantitas pœnæ est commensuranda quantitati delicti, *c. felices vers. Illud autem de pœnis in 6. ibi: Judex pœnam metiatur ex culpa: & C. fin. de his, que fiunt à majore parte capituli, ibi: nec pœna sit ulterius protrahenda, quàm delictum fuerit.* Sed in casu Conclusionis igno-

rans est reus solius culpæ contra Jus divinum, aut naturale, & nullo modo est reus culpæ contra jus humanum prohibens culpam sub pœna Excommunicationis, aut pœnæ alterius, ergò etiam reus est solius pœnæ, quam infligit jus divinum, aut naturale, secùs pœnæ, quam imponit jus humanum. Conf. percussor Clerici sciens non solo jure divino, & naturali, sed etiam Ecclesiastico sub censura esse prohibitam percussorem graviùs peccat, quàm ignarus juris humani, sed prior incurrit censuram, ergò secundus utpote minùs reus eam non incurrit, ne inæqualia delicta puniantur, æquali pœnâ.

417. Probatum 2. Specialiter de censuris, quæ non incurruntur sine monitione Canonica, *C. constitutionem 9. de Sent. Excom. in 6.* imò non sine contumacia ut colligitur ex illo Math. 18. *si Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicut Ethnicus, & publicanus,* quo loco Christus concessit potestatem excommunicandi, sed ignorans Legem prohibentem sub censura non est monitus, nec contumax, ergò eam non incurrit.

Nomine monitionis Canonice intelligitur tria, aut una pro omnibus, observando in hac aliquorum dierum competentia intervalla, ita cit. *C. ubi Gloss. Verb. Una pro omnibus,* sic exponit. Dicit ergò Judex interdum: *Monemus te pro prima: quâ finita monet pro secunda, quâ finita monet pro tertiâ &c. interdum unâ monitione facit tres: monemus te, quod usque ad diem talem pro primo; talem pro secundo;*

do; talem pro tertio. Interdum unam tantum dat dilationem, ut monemus te, quod usque ad talem diem, pro primo, secundo, & tertio peremptorio; & hoc ultimo casu est intervallum inter monitionem & sententiam. Debet autem hæc monitio ad reum fieri personaliter, nisi latitet, tunc enim sat est citationem cum comminatione fieri ad ejus domum, vel Ecclesiæ valvas vel alium publicum locum, Laym. mox citandus n. 4.

Per contumaciam intelligitur inobedientia, seu contemptus; non requiritur formalis, sed sufficit materialis: & quidem si est censura lata sententiæ, contumacia consistit in eo, quod non obstante præcepto Ecclesiæ aliquid prohibentis, vel præcipientis sub pœna censura violatur præceptum, si autem sit censura sententiæ ferendæ præter peccatum præteritum opus est, ut vel citatus, & monitus non desistat à peccato, vel jussus satisfacere non satisfaciat, sic enim perseverat rebellio, Laym. lib. 1. tract. 5. p. 1. cap. 5. num. 1. vers. Nota tamen &c. junctis numeris sequentibus quatuor.

418. Conclusio habet locum in ignorantia cujuscunque Legis, sive hæc sit municipalis, sive ordinariorum: sive Pontificis ob rationes allatas: & ulterius firmatur ex c. ut animarum 2. de constit. in 6. ibi: ut animarum periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcunque ordinariorum prolati ligari nolumus ignorantes dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina. Ratio decidendi sic fuit ut obvietur periculis animarum, quæ ratio pro-

cedit etiam de constitutione Pontificia, ergo ex mente Pontificis etiam extenditur ad ignorantes Pontificias constitutiones.

Extende secundò ad ignorantiam facti, ut si percussas aliquem invincibiliter ignorans esse Clericum, estò scias hujus percussioni annexi Excommunicationem, quia percussio ut habens annexam censuram est involuntaria, & ideo in c. si verò 2. de sent. Excom. occisor clerici ignorans esse clericum excusatur ab Excommunicatione Sanch. num. 23. ampliand. num. 24. & 26. ad eum, qui dat operam rei illicitæ, aut cum ignorantia concomitante, dum hæc sita est in affectu actuali occidendi Clericum, si ibi esset, hic enim affectus per num. 377. licet non excuset operantem circa occisionem, excusat tamen ipsum opus, seu occisionem à peccato. Ob solum affectum, seu intentionem sine opere externo nulla incurritur censura, Irregularitas, aliæ pœna.

Extende Tertio, ad casum, quo volens cedere Clericum Titium, casu cadat Cajum Clericum, quia Caj casus est involuntaria, seu non peccaminosa, Econtra intendens necem Clerici Titij, si enecet clericum Cajum credens esse Titium incurrit Excommunicationem, & Irregularitatem ex opposita ratione, nam enecatio Clerici Caj est voluntaria sub ratione Clerici, etsi sit involuntaria quatenus Caj est, Sanch. num. 27. approbatus à Pal. n. 3.

419. Dico 2. Probabilius ad incurrendam censurarum pœnam requiritur etiam notitia pœnæ ultra notitiam Legis, Sanch. num. 13. Pal. num. 5. contra

trà Jul. Clar. Covar. &c. Probatum 1. censura non imponitur nisi aliter reus non sit corrigibilis, est enim ultima pœna, quâ Ecclesia punit, eaque gravissima S. Aug. lib. de Corrupt. & gratia c. 15. Relatus Can. corripiantur 24. q. 3. estque medicinalis c. 1. de Sent. Excom. in. 6. sed non esset medicinalis, nec ultima pœna, si hanc ignorans eam incurreret; nam medicinalis non aliâ ratione dicitur, nisi quatenus sui timore retrahit homines à delictis committendis: ut autem sit ultima debet punire ultimam, seu summam contumaciam, sed ultima, seu summa contumacia non potest dari sine noticia censuræ, cum magis sit in legem contumax hujus transgressor sciens à lege imponi pœnam, quam scienter violans legem ignoratâ pœnâ.

Amplia conclusionem utramque ad irregularitatem ex delicto, Sanch. n. 17. 20. & 21. est enim gravissima pœna, ac valde affinis censuris eamque debet exequi ipse reus, idem sentit Pal. num. 6. contra Laym. num. 8. ubi negat irregularitatem contrahi ob contumaciam, sed propter turpitudinem culpæ. Contra est incontinentia Clericorum continet maculam valde deturpantem Clericos per Can. proposuisti Dist. 82. in cuius detestationem Syricius Papa deponbat Clericos incontinentes, & tamen uti habetur circa finem Canonis Innocent. I. cuius est iste canon, noluit deponi ignorantes eam constitutionem. Ergo non solæ censuræ, sed etiam irregularitas non incurritur ab ignorante illam.

420. Ampliat secundò Sanch. n. 17. 20. & 21. ambas conclusiones etiam ad re-

liquas pœnas. Ampliatio placet etiam Pal. num. 7. quæ uti pronunciat Navar. summa latina c. 23. num. 47. pletisque solatio esse potest maximè in materia censurarum, & irregularitatum: futius prosequitur c. 37. n. 274. vers. decimo tertio &c. dans rationem, quòd licet delinquentis consensus in pœnam non sit necessarius, ut ille ad hanc obligetur, necessarius tamen consensus in causam, ob quam imponitur juxta S. Th. 2. 2. q. 64. a. 8. ut autem consentire dicatur quis in causam alicujus, non sufficit, quò consentiat in eo, quòd est causa, sed requiritur quòd sciat, aut scire debeat id esse causam: qui scit aliquid esse malum & ignorat pœnam ob id impositam, scit quidem id, quòd est causa illius, non tamen esse causam illius. Hucusque ille, subdens procedere hanc rationem quoad pœnam extraordinariam, & exorbitantem, secùs quoad Leves, Mediocres, & Ordinarias pœnas ac delicto proportionatas: quia quisque sciens aliquid esse vetitum, etiam scit, aut scire debet id esse puniendum juxta ejus naturam, ergò scit non solum id, quòd est causa pœnarum, sed etiam id esse causam illarum. Unde cum pœna inferni non sit peccato mortali extraordinaria hanc etiam ignarus inferni incurrit, Pal. num. 9. cum quisque reus titulo culpæ subjiciatur pœnæ proportionatæ. Ex hoc.

421. Infert. 1. Pal. n. 7. & 8. ab ignorante non contrahi pœnam quam ipse debet in se ipso exequi, quia pœna cuius executio sit facienda ab ipso Reo, non est annexa delicto, ergò per consentium in delictum non consentit in eam; estque

que exorbitans, idcirco ab ea excusatur.

Secundò. Etsi ignorans censuras & irregularitates annexas delicto, proinde non incurrat illas, est tamen punibilis arbitrio Judicis, scivit enim se mereri pœnam proportionatam.

Tertiò. Reservatio delicti facta in odium ejus non contrahitur ab ignorante, secus si ob commune bonum Ecclesiæ: tunc autem fit reservatio ob commune bonum præcisè, quando per se, & ratione sui reservatur nulla speciali constitutione delictum id prohibente prout Sixtus V. specialiter reddidit constitutionem contra malè promotos ad Ordines, & Greg. XIII. contra dantes, & recipientes pecunias pro gratia à sede Apostolica obtinenda; & idèò reservatio non incurritur ab ignorante.

Quartò ignorans non incurrit actus annulationem, quando hæc non fit ob defectum solennitatis, sed in pœnam delinquentis, aliàs ipse delinquens esset executor propriæ pœnæ. Hinc si impedimento criminis fit annexa irritatio matrimonij in pœnam delinquentium, sequitur non incurri ab ignaris irritationis, cujus sententiæ fundamenta expendi in *tr. Canonist. num. num 158.* uti & rationes cæterorum DD. communissimè negantium, quòd impedimentum criminis sit principaliter pœnale.

Verùm quia etiam rationes ipsorum probabiliter sunt ibi soluta, neque evidenter enervata fundamenta, quibus prior opinio nititur contendens, quòd ignorantes irritationem matrimonij validè id contrahant, dixi ibidem hos non improbabiler id tueri, probabilius tamen esse, impedimentum istud incurri etiam ab

ignaris, est enim inhabilitas irritativa matrimonij, ut obvietur periculo captandæ necis superstitis conjugis. Ita Gobat *tr. 9. num. 201.* addens posse aliquando tollerari matrimonium bonâ fide cum tali impedimento contractum quando renovatio esset difficilis, quod etiam approbat Sporer *p. 4. Tyrocin. Sac. n. 114.*

Quintò cognoscens consanguineam suæ uxoris intra secundum gradum ignoransque copulam hanc ab Ecclesia specialiter prohiberi sub pœnæ privationis debiti petendi, aut etiam sciens prohibitionem hanc, at ignarus dictæ pœnæ, hanc non incurrit; nam in primo casu non committit incestum, in secundo licet hunc committat, non tamen scit esse causam dictæ privationis debiti petendi, Pal. ex Sanch. à *num. 43.*

422. Sextò. Nullum casum Papalem incurri ab ignorante annexam esse Excommunicationem, quia nullus reservatur Papæ sine Excommunicatione, unde omnes Papales casus sunt pœnales (idem dic de Episcopalibus, & Regularibus casibus, quibus est censura annexa) unde à Bullæ Cœnæ casibus potest quivis absolvi etiam in loco, ubi est recepta, ignorans Censuram Excommunicationis illis annexam.

Econtra alij casus Episcopales, & Regulares probabilius incurrantur licet ignoretur reservatio contra multos apud Moya *tr. 3. D. 8. q. 2.* eos probabiliter sic sentire existimat Adamus Burghaber *Centur. 3. casu 31.* Contra hos communior opinio stat probatque oppositum invertendo argumentum partis adversæ situm in eo, quòd reservatio sit pœnalis, pœna autem invincibiliter ignorata

non incurratur, ut ipsi fatemur de censuris, aliisque pœnis per *num.* 419. & 420. Ratio hæc invertitur negando, quòd reservatio sit principaliter pœna, sed Medicina; censura verò sit principaliter pœna, & Secundariò Medicina. Ignorantia pœnæ primariò talis excusat à sui incurfione, secùs quando est principaliter medicinalis, qualem esse reservationem non Papalium saltem in Religiosis Ordinibus patet primò ex 3. p. *Constitutionum Societatis JESU c. 1. §. 11.* ubi dicitur: *eos Casus à Superiore reservandos, quos ab eo cognosci necessarium videbitur, aut valde conveniens, quò melius remedium adhibere possit, & suæ curæ commissos præservare ab omnibus, quæ nocitura sunt.*

Secundò quòd opposita sententia repugnet iudicio Superiorum Ecclesiasticorum, & Regularium. Qua de causa est effatum P. Gobat *Theolog. Experim. tr. 7. num. 361.* Confessorem Regularium non præstiturum fidelitatem suo Prælato, si nactus pœnitentem implicitum tali casu, ac reservationis ignarum abfolveret, quin diceret expressè: *Te quidem absolvam hæc vice, scio autem impostero, te non posse à me absolvi sine expressa facultate Superioris.*

Similiter possunt Parochi, & Vicarij pro prima vice abfolvere suos ab ignorantis Episcopalibus cum præfata monitione, ita Sporer *p. 4. Tyrocin. Sacram. mibi n. 735. junct. 748.*

* *

*

§. IX.

Qualis ignorantia excuset ab imposta per Legem pœna.

423. **H**ic recolenda est divisio ignorantie vincibilis in affectatam, & non affectatam: non affectatam in crassam, & non crassam mortaliter tamen culpabilem per *num.* 378. Dixi *vincibilis*, quia omnis invincibilis sive fit legis pœnam imponentis per *nu.* 416. sive solius pœnæ per *num.* 419. ignorantem liberat à censura, aliave pœna: quod enim culpa caret, in damnum vocari non convenit *c. 2. de Constit.*

Quare Regula vera est, quòd omnis

ignorantia à mortali culpa excusans etiam excuset à pœna gravi, quia per *c. cum cessante de appellat.* cessante causa cessat effectus, sed causa gravis pœnæ est peccatum mortale, ergo. Unde licet culpa maneat mortalis contra aliam legem, dummodo ignoretur lex infligens pœnam, ignorantia excusans à mortali contra hanc legem, excusat à pœna gravi hujus Legis.

Resp. Nunc primò ad *Questionem* §. quando ad pœnæ incursum lex requirit